

OVER HET NUT DER VOGELS.

Uit het Tijdschrift *Androcles* nemen wij gaarne het volgende over, en hopen dat onze jeugdige lezers er hun voordeel mede zullen doen.

In 1862 en 1863 had men in vele streken van Duitschland buitengewoon veel last van, en leed men groote schade door den meikever-worm. Zoo had men onder anderen in de omstreken van Trier daardoor een verlies van 20,000 mud aardappelen, dat naar 1 Pruisische Thaler per mud berekend, eene schade vertegenwoordigde van 20,000 Thaler, terwijl ook de overige veldvruchten naar evenredigheid deelden in de schade door die insecten aangebragt en die alles te zamen gerekend, minstens 40,000 Thaler bedroeg.

In 1866 werd van 15 September tot 27 October, alleen in het departement der Beneden-Seine, 3140 centenaar engelingen (zoo als men gewoonlijk den meikever-worm pleegt te noemen) opgezocht en daarvoor de som van 4185 Thaler betaald. In hetzelfde jaar werden door de engelingen in het Bovenland van Wurtemberg, Schwaben genaamd, de erwten en aardappels geheel vernield en van de rapen 90, van de garst 50 en van de haver 30 procent vernietigd.

In het kanton Bern in Zwitserland werden naar officiële opgaven, in 1864 en 1865, 83,739 viertels engelingen ingeleverd, waarvoor 64,066 Thaler werd uitbetaald. Het aantal meikevers, de vierde maat gerekend op 7500 stuk, beliep alzo 628 miljoen, dat der engelingen een millard 528 miljoen 132 duizend stuk; waren deze allen in leven gebleven, ze zouden zich in 1867 (de engeling of meikevermade teelt als kever voort in het 4de jaar van zijn bestaan) dertigmaal hebben verduubeld en alzo tot de verbazende menigte van 644 millard in aantal toegenomen zijn. Stelt men nu dat één engeling van af het kraipen uit het ei tot de popwording ongeveer 2 pond plantwortels (in den regel voeden ze zich uitsluitend daarmee) zou volgt daaruit, dat in genoemd kanton Bern in het jaar 1867 de oogst genoegzaam geheel zou vernield zijn geworden.

In het jaar 1867 toen de meikevers zich zeer talrijk in Duitschland vertoonden, betaalde een ijverig en zorgvuldig landman te Salzmünden, binnen den tijd van drie weken voor 1200 ingeleverde schepel meikevers, de som van 320 Thaler; — dit waren alzo nagenoeg 30 miljoen stuk, die naar zoo even gestelde berekening in de drie voorafgaande jaren 60 miljoen pond wortels van planten hadden opgevreten. Waren deze in leven gebleven, zoo zou hunne nakomelingschap in de drie volgende jaren 150 miljoen ponden wortels van planten hebben vernield, en gewis is het ieder bekend, welk eene verwoesting de meikever zelf aan de bladeren en bloesems van alle boomen aanrigt, zoodat deze midden in den zomer bladerloos als in den winter zich vertoonen, en niet zelden daardoor kwijnen en sterven.

Weinig minder schade rigt de graauwachtig groene grasrups aan, die gelukkig echter zich minder geregeld vertoont, maar dan ook in zoo groote massa aanwezig is, dat deze insecten zoowel wei- als bouwlanden in korten tijd geheel kaal vreten.

Ook de uitgestrekte wouden en groote bosschen van Duitschland lijden nu en dan door de verwoestingen, welke deze en gene rupssoorten, die zich plotseling bij miljoentalen vertoonen, aanrigten; somtijds worden daardoor vele honderden morgen zoowel dennen- als beukenbosschen totaal vernield.

Van waar die ontzaglijke vermeerdering van dit zoo vraatzuchtig, schadelijk gewormte? Deze is zeer natuurlijk af te leiden en vloeit als uit den aard der zaak zelve voort.

Van jaar tot jaar worden vele bouw- en weilanden ter vermeerdering van opbrengst door den nijverigen landman verbeterd en zoo mogelijk even als de bosschen en beemden uitgebreid, en juist daardoor wordt aan dit vernield ongedierte ruimschoots de gelegenheid gegeven, om in den schoot van weltoebereide aarde of aan en tusschen de veelvuldige spleten der boomstems zich te verschuilen, of er hunne eijeren bij miljoentalen neder te leggen. En even-zoo is de vermeerdering en uitbreiding van den landbouw in het algemeen oorzaak dat het jonge maden- en rupsengebied in dezelfde evenredigheid het meest rijkelijke en overvloedige voedsel aantreft.

Wat nu daartegen te doen? Welke middelen aan te wenden, om althans eenigermate de vermeerdering dier alles verwoestende insecten op natuurlijke wijze tegen te gaan?

Zoo komen wij tot het opschrift dezer regelen: Over het nut der vogels. De goddelijke wijsheid heeft namelijk in de insecten-etende vogels een natuurlijk tegenwicht als 't ware willen daarstellen tegen de verwoestingen, welke de alles vernielende insecten aanrigten. Zij zijn alzo aan te merken als eene der grootste zegeningen van den Schepper; want zonder hen zouden binnen korten tijd boomen en heesters, bloemen en kruiden en, wat erger is, alle voedende gewassen vernield worden, zoodat daaruit noodwendig op vele plaatsen hongersnood zou moeten ontstaan. Derhalve is het nut teweeg gebragt door de grootere en vooral door de kleinere gevederde vijanden der insecten — zij verslinden ze dagelijks bij ongelooftelijke getalen — én onberekenbaar én niet genoeg te roemen.

Maar helaas, uit eene geheel onjuiste opvatting van Gods bedoeling vermindert jaarlijks het aantal insecten-etende vogels, en zulks geschiedt vooral door toedoen van den mensch, wiens grootste vrienden zij zich betrouwen, niet-tegenstaande zij door hem als bijna zijne ergste vijanden worden beschouwd.

Vele landbouwers toch, in de meening dat struiken en boomen schade aan de veldvruchten doen, kappen deze om, en ontnemen daardoor aan het gevogelte de gelegenheid om zich te beschutten en hunne nesten te bouwen. Hebben ze toch nog hier en daar met veel moeite hunne jongen uitgebroeid, zoo worden deze meermalen onbarmhartig uitgebaald, en die teere, kleine schepseltjes, welke juist door rupsjes, slakjes, kleine maden en eijeren van velerlei insecten moeten gevoerd worden, worden zonder mededogen gedood of door kwājongens gepland tot dat zij sterven. Zóó worden maar al te zeer de wezuelijke vrienden van den landbouwer en de natuurlijke beschermers van den oogst op allerlei wijze door 's menschen toedoen uitgeroeid.

En dan meent men nog wel zich daardoor te bevoordeelen, omdat sommige, maar toch zeer weinige diere vogelssoorten — de spitsgesnaveelde vogels toch leven genoegzaam alleen van insecten, en zijn bijna allen tevens lieve zangers — nu en dan zich aan eenige grankorrels, kersen, bessen of dergelijke vruchten te goed doen, en daardoor wel eenige, maar toch geen noemenswaardige schade aanrigten, althans niet in vergelijking met het voordeel, dat hun vernielen van zoo vele duizende insecten aanbrengt.

Zóó onderhouden nevens de insecten-etende vogels, ook de vledermuizen, spitsnuzen en egels of stekelvarkens, die allen dagelijks een groot aantal larven en schadelijke insecten verslinden, het noodzakelijke evenwicht tusschen de dieren- en de plantenwereld, zoodat ook deze zoo nuttige diersoorten als door den Schepper zijn aangewezen, om den mensch in het verkrijgen van zijn onderhoud behulpzaam te zijn.

En behalve het onberekenbaar groot nut, 't welk het kleine gevogelte aanbrengt door dagelijks ontelbaar vele schadelijke insecten te verslinden, streelen de meesten daarvan ons oog door hun fraai gevedete en hoonse bevallige bewegingen, en verrukken zij ons gehoor door hun lieflijk en schoon gezang. Men denke slechts aan het onovertreffbaar geluid van den zoo eenvoudig getooiden kantegael, of aan het lieflijk gekwel en den aangename wildzang van zoo vele andere kleine vogels, b. v. aan dat van het zoo uiterst levendige, kleine winterkoninkje, 't welk niet tot de trekvogels behoorende, zelfs midden in den winter zijn vrolijk lied doet hooren.

Hoe ledig en verlaten zou het in onzen hof en tuin, in de bosschen en zelfs in de meer eentoonige weilanden zijn, waar de onaanzienlijke leeuwrik kwinkleerende en vrolijk zingende hoog in de lucht stijgt, zoo wij niet die gevederde zangers om en bij ons hadden. En daarom, hebt de vogelen lief. Zij zijn ons geschonken zoowel tot nut als tot vermaak, en voor dat geschenk kunnen wij den Algoede niet dankbaar genoeg zijn. Kweekt ze aan en beschermt die lieve diertjes, die u trouwhartig met hunne veelal groote, zaarte oogen aanzien, en verhindert bovenal zooveel mogelijk het uithalen hunner somtijds zeer kunstig in elkander gevlochten nestjes, waarin ze hun teeder kroost u tot dienst en zegen met vele duizende insecten-eijers, wormpjes, rupsjes enz. enz. onophoudelijk dag aan dag voederen; waarlijk zij zijn uwe kleine vrienden onder het gedierde des velds.

Daar hebt ge nu b. v. het goudhaantje, een lief vrolijk diertje en tevens een der kleinste vogeltjes, 't welk zich vooral voedt met de eijertjes van vliegers en spinnen, met bladluizen en kleine rupsjes, met vliegers en vlindertjes en ander klein gewormte. Staat ge niet verbaasd als ge vernemen, dat deze kleine vogels, wanneer ze jongen hebben (wat in den regel jaarlijks 2 malen geschiedt, terwijl er zelden minder dan 6 in een nest worden gevonden) bij naauwkeurige waarneming 86 maal in één uur, en alzo, de nachtelijke uren uitgezonderd, gemiddeld dagelijks 576 maal voedsel naar hun nest brengen. Hieraan kan men berekenen welk eene ongehoorde massa schadelijk insectengebied door elk paar dezer diertjes in de dennenwouden, waar ze meest worden gevonden, wordt vernietigd.

Niet minder vraatzuchtig is het geslacht der mezen, en ook bij hen, even als bij de andere kleine vogelssoorten, die men in onze tuinen en hoven aantreft, heeft die zoo vernielende vraatzucht haar natuurlijke grond in de ge-

riage voeding, die de insecten geven en die hen als van zelve er toe brengt, om met schier nimmer verzadigden honger hun vernielingskrijg tegen vliegende en kruipend ongedierte voort te zetten.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

Verzoeking om op de Zondagschool-kinderen te bederven. — Verzoeking komt onder allerlei vorm tot onderscheidene menschen. Wat voor den een geene verzoeking is, is het soms wel en in groote mate voor den ander. Voor een Zondagschool-onderwijzer is de verzoeking vooral niet klein of gering. Hij loopt gevaar lieve en aanvallige kinderen voor te trekken boven de anderen en zich bijna uitsluitend met hen bezig te houden. Het voorbeeld van Jezus leert dit geheel anders. Door voor deze verzoeking te bezwijken begaaf men hetzelfde kwaad, dat vader Jakob bedreef toen hij Jozef een veelverwigen rok gaf. Hij voedt den een op tot hoogmoed en den ander tot nijd.

Daar is nog eene verzoeking, om toe te laten dat de vlaggen alleen spreken wanneer er iets gevraagd wordt, en de anderen zwijgen. Hoe gemakkelijk dit ook valt voor den onderwijzer, hij mag daaraan volstrekt niet toegeven. Het gevolg zal wezen, dat hij sommige eigenwijze leerlingen kweekt, en anderen die geheel onverschillig zijn, of die zich verbeelden niets te kunnen doen of weten, omdat zij achteruit gezet zijn. Neen, hoe moeilijker het ook is, juist de zwijgenden, de tragen, de schijnbaar achterlijken moeten worden opgeschrkt, wakker geschud, aan het praeten gebragt en alzo ontwikkeld worden.

Er is eene derde verzoeking. De kinderen houden veel van vertellen. Hoe akelig of hoe lief, hoe waar of hoe handtastelijk gelogen ze ook zijn, als het maar eene vertelling is dan is het kinderoor gretig ze aan te hooren. Nu is dit de verzoeking, dat men aan dezen lust der kleinen al te overvloedig en al te beuzelachtig voldoet. Al te veel is ongezond zoowel van kook als van vertelsels of verhalen. En een verhaal, al boeit het ook nog zozeer, wanneer het geene zedelijke of geschiedkundige waarde heeft, is het de moeite niet waard het te onthouden. Men verbeuzelt eenen kostbaren tijd, waarvan men eens zal rekenschap geven en verlamt het zedelijk bewustzijn bij zichzelf en de kinderen.

Er is eene vierde verzoeking. Deze moet eigenlijk wel de eerste genoemd worden. Zij bestaat hierin, dat men de kinderen geheel vergeet en eenzijdig spreekt voor een publiek, dat niet aanwezig is. »Hij houdt het hooi te hoog, de schapen kunnen er niet bij!» Dit zeide iemand, die uit de kerk kwam, toen zijn vriend hem vroeg of de leeraar niet mooi geprekt had. Dit kan ook wel van sommige Zondagschool-onderwijzers en onderwijzresses gezegd worden. Helaas, zij houden het hooi te hoog; de arme kleine schapen kunnen er niet bij. Hierdoor wordt niet alleen niets gewonnen, maar veel verloren, en van sommigen is het geen wonder, dat ze niet stil kunnen zitten in de Zondagschool. Van anderen moet na verloop van tijd gezegd worden, wat zeker iemand van gedachtenlooze, getrouwe kerkgangers zegt: »Zij zitten even eerbiedig en begruipen even weinig als 's zondags in de kerk.»

Eene vijfde verzoeking is niet minder gevaarlijk. Zij bestaat hierin, dat men het apostolische woord vergeet: »leg niemand haastiglijk de handen op.» — Bij den een zitten de tranen lossen dan bij den ander. Sommige kinderen, die week van hart zijn, schrijven dadelijk en geven daardoor een indruk, die dikwijls valsch is. Men meent alda, dat het goede zaad bij hen in een goeden grond viel, en toch, niet godsdienstige indrukken, maar gehoorzaamheid in school en huis is het bewijs, dat het geweten getroffen is, en het onderwys niet te vergeefs gegeven. Gaat men op deze indrukken af, dan vormt men de weepers en huichelaars. Het gemoedsleven ontwikkelt zich eerder dan het geheiligd geweten. Het gevoel speelt eene groote rol, het heeft een schoonen schijn, maar weinig blijvende waarde, omdat het krachteloos is in den strijd.

Eene zesde verzoeking is de groote waarde, welke kinderen aan eene belooening hechten. Hoe gering de waarde van het voorwerp ook zij, waarmede men belooft, het is een krachtig werkend middel, omdat het den hoogmoed prikkel, en deze prikkel werkt altijd schadelijk voor het geestesleven. Nooit mag men het kwade doen, opdat het goede daaruit kome, men stemt het toe, en toch hoe menigeen maakt van boekjes en traktaatjes een lokaas niet alleen, (dit kan verdedigd worden) maar eene formeel belooening voor trouw komen en trouw opzeggen, geheel in strijd met den geest der Zondagschool.

Wij willen het vooreerst bij dit zetalen laten. Hoe dringend is het noodig, dat ieder, die zich aan den Zondagschool-arbeid in ons vaderland wijdt, zichzelf en het kinderdhart naauwkeurig en gedurig onderzoekt en bestudeert. Een onhandig timmerman bederft veel deugdelijk hout. Maar een onhandig Zondagschool-onderwijzer bederft ongeduldig meer, al voelt de beurs het ook niet. Hij berokkent onberekenbare schade aan onsterfelijke zielen.